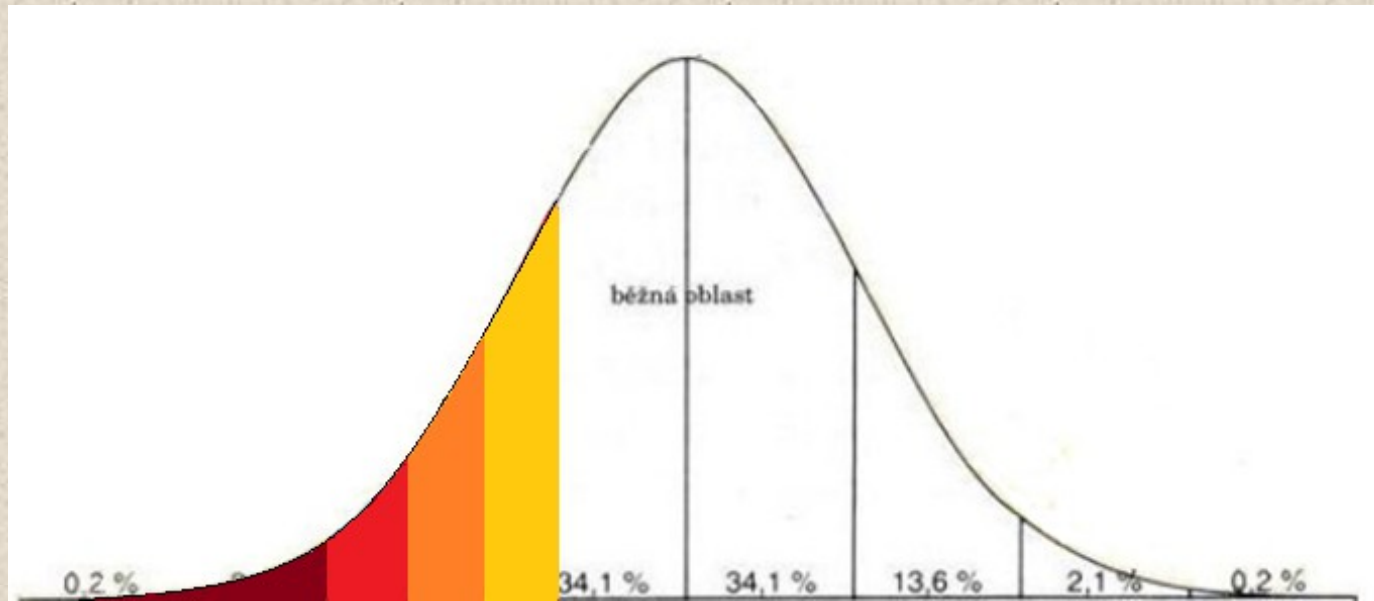

Děti s nižší úrovní rozumových schopností

PhDr. Jarmila Burešová

Úroveň rozumových schopností

IQ	48	55	63	70	78	85	93	100	108	115	123	130	138	145	153
Percentil	0	0	1	2	7	16	31	50	69	84	93	98	99	100	100

IQ	IQ -69	70-79	80-89	90- 109	110 - 119	120-129	130 -
nadání	velmi nízké	nízké	nižší průměr	průměr	vyšší průměr	vysoké	velmi vysoké

Mentální (intelektové) postižení

Podstatné omezení

- v intelektových schopnostech
- v adaptivním chování (vyjádřeném v konceptních, sociálních a praktických adaptivních dovednostech)

vzniká před 18. rokem života

cca 2-3% populace

Mentální (intelektové) postižení

Lehké (IQ 50 – 69)

schopni užívat řeč,

dosáhnout nezávislosti v sebeobsluze

a v praktickém životě (ZŠ praktická)

Starší terminologie:

oligofrenie, debilita

Mentální (intelektové) postižení

Středně těžké (IQ 35 – 49)

- omezen rozvoj řeči i sebeobsluha, jen někteří zvládnou čtení, psaní, počítání (ZŠ speciální)

Starší terminologie: imbecilita

Mentální (intelektové) postižení

Těžké (IQ 21 – 34)

- řeč jednoduchá, poruchy motoriky, vzdělávání omezené (ZŠ speciální)

Starší terminologie: idiocie

Mentální (intelektové) postižení

Hluboké (IQ nižší než 20)

- omezená mobilita i komunikace

Starší terminologie: těžká idiocie

POZOR !

Nesmíme zaměnit mentální postižení s jinými příčinami ovlivňujícími intelektovou výkonnost - např.

- Sociální znevýhodnění
- Specifické poruchy učení
- Poruchy pozornosti a aktivity

Sociální znevýhodnění dle Školského zákona sem patří:

- Rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením
- Ohrožení sociálně patologickými jevy
- Nařízená ústavní výchova nebo ochranná výchova
- Postavení azylanta

Sociální znevýhodnění

Sociokulturně znevýhodněné prostředí –
prostředí, do kterého je dítě socializováno a
enkulturováno (většinou na úrovni rodiny)
a které ovlivňuje jeho psychický, především
kognitivní vývoj negativním způsobem.

Sociální znevýhodnění

Znevýhodnění se může projevit u dítěte v různých oblastech, např. jako:

- nižší stupeň rozvoje jemné motoriky
- slabší koordinace vizuálního vnímání
- omezenější a kvalitativně jinak orientovaná slovní zásoba
- horší vyjadřovací schopnosti
- menší počet zvládnutých abstraktních pojmů

- nižší stupeň rozvoje kognitivních

Sociální znevýhodnění

Vhodná opatření budou podobná jako u dětí s poruchami učení:

- Všímat si, co potřebují (čas, vysvětlení)
- Ocenit snahu, i když je výsledek slabší
- Hledat silné stránky

Nízké (hraniční) intelektové schopnosti
v rámci normy

cca 7% populace

Školský zákon č. 561/2004 Sb. bohužel
přímo neřeší problematiku dětí s
hraničním nadáním a možnosti jejich
podpory jsou proto velmi omezené.

Speciální vzdělávací potřeby dětí s nízkými rozumovými schopnostmi

- Více času na práci
- Jednoduché instrukce
- Nespoléhat na samostatnost
- Hledat silné stránky
- Oceňovat snahu

Nízké (hraniční) intelektové schopnosti v rámci normy

Vhodná opatření:

- Velmi žádoucí je v předškolním věku návštěva mateřské školy.
- Před zahájením povinné školní docházky můžeme zvážit zařazení dítěte do přípravného ročníku ZŠ.
- Na základní škole individualizace přístupu. Cílem je aktivní osvojení maxima vědomostí a dovedností vzhledem ke svým možnostem, rozvinulo adekvátní pracovní návyky, zdravé sebepojetí apod.– nejedná se tedy pouze o zmírnění nároků.

Nízké (hraniční) intelektové schopnosti v rámci normy

Při zachovaném rozsahu výuky je nutné se zaměřit na podstatné,

- názorně vysvětlovat,
- rozfázovat pracovní postupy,
- systematicky procvičovat základy,
- učit aktivní práci s přehledy učiva, ponechávat vizuální oporu,
- úkoly zadávat zkrácené nebo poskytnout více času,
- dbát na dokončení a kontrolu práce, opravu chyb s odůvodněním,
- poskytovat vedení, povzbuzovat při překonávání překážek.

Nízké (hraniční) intelektové schopnosti v rámci normy

- Učivo ověřovat často – volit zkrácenou formu.
- Vždy umožnit maximálně konkrétní předchozí přípravu.
- Omezit působení časového a interpersonálního stresu.
- Při neúspěchu dodatečně zjišťovat, zda se jedná o skutečnou neznalost.
- V průběhu školního roku klasické hodnocení známkami doplňovat oceněním poctivého přístupu ke školní práci, dílčího úspěchu, nabídnutím pomoci, upozorněním na nutnost procvičení apod.

Nízké (hraniční) intelektové schopnosti v rámci normy

- Nezbytná je každodenní domácí příprava s dohledem a pomocí dospělého.
- Důležitá je úzká spolupráce rodiny a školy – potřebné je sjednotit způsoby vysvětlování.
- Doučování - vést dítě k využívání možnosti doučování ve škole (školy je bohužel nabízejí jen zřídka), případně zajistit doučování v režii rodičů.
- Možné jsou konzultace se speciálním pedagogem v Pedagogicko-psychologické poradně - nácvik efektivního a nepřetěžujícího vedení domácí přípravy.
- Někdy je nutné opakování ročníku.

Nízké (hraniční) intelektové schopnosti v rámci normy

Chybí nám možnost vytvořit pro tyto žáky na základní škole programy s redukovanými požadavky v těch předmětech, kde žák není schopen běžný program základní školy zvládnout.

Přetížení žáci pak ztrácejí kontakt s výukou, selhávají, přestávají se snažit („stejně to nemá cenu“).

Nízké (hraniční) intelektové schopnosti v rámci normy

Výběr nejvhodnější formy středního vzdělávání by měl proběhnout na základě reálných předpokladů žáka – rozhodování u žáků s hraničním nadáním je směřováno na učební obory SOU (případně OU u žáků se zdravotním postižením podle §16 školského zákona).

Zvládnutí běžných učebních oborů typu H je často problematické, vhodnější jsou teoreticky méně náročné obory typu E.

Nabídka tohoto typu oborů je ale na běžných učilištích velmi omezená.

DĚKUJI ZA POZORNOST